

Bolognaren alde

**JUAN IGNACIO PEREZ IGLESIAS
NEKANE BALLUERKA**

UPV/EHUko errektorea eta
Kalitate eta Ikasketa Berrikuntzarako errektoreordea

Europako Unibertsitate Esparrua sortzeak eta eremu horretan Euskal Herriko unibertsitateak sartzeak onura nabarmenak ekarriko ditu, bai unibertsitate kideoi, bai euskal gizarteari berari ere. Datozen lerrootan eskainiko ditugu baiez-tapen hori oinarritzeko zioak.

Hiru atal nagusitan egituratu dugu gure ekarpena. Haste-ko, Bolognako prozesuaren ezaugarri nagusiak aurkeztuko ditugu. Ondoren, prozesu horren osagai funtsezkoa den ECTS kredituetan (European Credit Transfer System) oinarrituriko irakaskuntza-ikaskuntza ereduaren inguruko gogoeta egingo dugu. Hirugarren atal batean prozesuaren aurka erabili diren argudioak eztabaidatuko ditugu eta argudio horien aurkako arrazoiak emango ditugu. Eta azkenik, prozesuaren balorazio orokorra egingo dugu, euskal gizartearentzat duen garrantzia azpimarratuz.

Ezaugarri nagusiak

Europa osoan tituluaren sistema erkagarria eta ulergarria sortzea da Europako Unibertsitate Esparruaren helburua.

Ikasleak Europa barnean mugitzea erraztu eta lan aukerak sustatu nahi dira sistema horren bitartez. Gaur, Europako estatu bakoitzak bere unibertsitate sistema du, eta sistema horietan eskuratzen diren tituluak ez dira erraz onartzen gainontzeko estatuetan. Mugikortasuna, beraz, mugatua da. Hori dela eta, tituludunen mugikortasuna erraztuko da herri jakin batean egindako ikasketak beste herrietan onartzen eta eskuraturiko tituluak aitortzen badira. Europako Goi Hezkuntzako sistemaren lehiakortasun maila indartu nahi da horrela. Gaur, 45 estatu ari dira esku hartzen esparrua sortzeko prozesuan.

Prozesuaren ondorioz unibertsitate tituluak homologagarriak izango dira, baina horrek ez du esan nahi uniforme edo klonikoak izango direnik. Izan ere, berez gertatuko da homologazio hori eta, horri esker, edozein unibertsitatean egindako ikasketak aitortuak izango dira Europako herri guztietan. Tituluen egitura antzekoa izango da unibertsitate guztietan, baina desberdinak izan ahalko dira edukiak eta ikasketen soslaiak. Hortaz, eredu berbera ezartzen ari da Europako unibertsitate gehienetan, baina euren eskaintza dibertsifikatzeko eta berezitzeko aukera gehiago izango dituzte unibertsitateek.

Homologagarriak eta erkatzeko modukoak izan ahal izateko, zenbait baldintza bete beharko dituzte ikasketek, eta horri dagozkio prozesuaren osagai garrantzitsuenetakoak. Has-teko, eta lehen esan bezala, antzekoa izango da ikasketen egitura unibertsitate guztietan. Ikasketak bi ziklotan egongo dira banaturik, graduiko ikasketena batetik eta graduondokoe-na bestetik. Horrek esan nahi du graduiko ikasketak izango direla gaur egungo lizentziaturak, diplomaturak eta ingeniaritzak. Espainiar Estatuko unibertsitateetan 240 kreditukoa izango da ikasketa horien «tamaina» (Europako beste herri edo estatuetan 180 kreditukoak izango dira graduiko ikasketak, tarte hori, 180 eta 240 kredituen artekoa, onargarria baita). Oraingo ikasketen ezaugarriak erreferentziazat hartzen baditugu, 4 urteko iraupena egokitzen zaio kreditu kopuru

horri. Graduondoko ikasketak, berriz, bi mailatakoak dira, masterreko tituluari dagokiona eta doktorego tituluari dagokiona. Masterreko titulua lortzeko 60 edo 120 kredituko ikasketak burutu eta gainditu behar dira. Ikasketa horiek espezializatuak dira eta, neurri handi batean, graduiko ikasketak baino diziplinartekoagoak. Doktore gradua lortzeko, master bat —doktoregoaren arabera izan behar duena— gainditua eduki behar da, eta horrez gain, doktorego tesi gisa defenditu behar den ikerketa lan bat ere egin behar da. Lan horren iraupena ez dago finkatua, gaiaren eta doktoregaiaren arduraldiaren arabera baita, baina 4 urteko iraupena normaltzat hartzen da bestelako jarduerarik burutzen ez denean. Esan bezala, ebaluatuko duen batzordearen aurrean defenditu behar da tesi lan hori. Doktore maila da erdiets daitekeen akademia mailarik gorena.

Tituluen homologaziorako, baina, ez da nahikoa ikasketen egitura bateratzea. Izan ere, ikasleek egin behar duten lana ere berdin neurtu behar da unibertsitate desberdinetan; hau da, neurtzeko unitate bera erabili behar da toki guztietan, eta ECTS kreditua da akademia lana neurtzeko erabiltzen den unitate hori. Ikasle baten 25 orduko lanaldia neurtzen du ECTS kreditu batek, eta lanaldi horren barruan ikasketekin zerikusia duten jarduera guztiak sartzen dira. Beraz, eskola orduak ditugu alde batetik, teorikoak eta praktikoak, mintegiak barne. Baina horrez gainera, ikasle bakoitzak etxean edo liburutegian egindako lana ere sartzen da. Izan ere, 25 ordu horietako zati txikiena, hamar ordu baino gutxiagokoa baita, ikasgela, laborategi edo mintegian, irakaslea aurrean izanik, egindako lanari dagokio; baina gehiena etxean edo liburutegian egindako lanari dagokio. Kontuak atereaz gero, berehala ikusten da ikasturte batean ikasle batek egin behar duen lanaldia 1.500 ordukoa dela, gutxi gorabehera, ikasturte oso bat (60 kreditu inguru) egin nahi badu. Ikaslearen lanaldia neurtzeko unitatearen aldaketak berekin ekarriko du ikaslearen formaziorako eta gizarte osorako garrantzitsua izango den Bolognako prozesuaren

beste ezaugarri bat, hots, hezkuntza eredu berri bat. Aldaketa horrek izan ditzakeen ondorioak sakonak iruditzen zaizkigunez gero, hurrengo atalean gai horri helduko diogu.

Homologaziorako hirugarren osagaia titulu-gehigarri europarra dugu. Bertan jasotzen dira ikasleak bere ibilbide akademikoan zehar egindako ikasketen ezaugarri nagusiak, eskuratutako gaitasun profesionalak eta, oro har, ikaskuntza prozesuan lortutako emaitzak baloratzeko garrantzitsua den informazioa. Azken buru, gehigarri horren bitartez egiaztatzen eta homologatzen da ikasleak erdietsiriko emaitza akademikoa.

Azkenik, Bolognako prozesua osatzen duten osagai guztiek indarrean egon behar dute 2010erako. Horixe da prozesuan esku hartzen duten estatuek hartu duten eginbidea.

Irakaskuntza kulturaren eraldaketa

Gorago aipatu dugun moduan, kredituen transferentziarako europar sistema (ECTS), unibertsitate ikasketen garrantasuna eta bateratzea lortzeko oinarrizko lanabesa izateaz gain, hezkuntza eredu berri bat bultzatzen ari da. Eredu horrek ikaskuntzari irakaskuntzari baino garrantzi handiagoa ematen dio eta ikaslea hartzen du irakaskuntza-ikaskuntza prozesuaren ardatz. Horrela, irakaslearen kezka nagusia, ezagutzak helaraztea izan ordez, ikasleari *ikasten irakastea* izan beharko du. Horretarako, ikaslea bere ikaskuntza prozesuan zehar gidatu beharko du eta tutoretza oinarrizko lanabesa izango da. Orain arte unibertsitate irakaskuntza funtsean edukiak irakasteaz arduratu bada ere, eszenatoki berrian ikasleen gaitasunak garatzen dituzten ikaskuntza prozesuak hartzen ari dira lehentasuna. Horrela, formazioaren kalitatea areagotu dezakeen eta irakasleen lana modu desberdinean ulertzera eraman diezagukeen irakaskuntza kultura berri bat sortzen ari da Bolognako prozesuaren garapenarekin batera. Kultura berri horren ezaugarri nagusiak *gaitasunetan oinarritutako formazioaren ikuspegia* eta *irakasteko-ikasteko metodologiaren berrikuntza* sakona dira.

Gaitasunetan oinarritutako ikaskuntzan, ikasleari jasotako ezagutza testuinguru zehatz batean erabiltzen jakitea eskatzen zaio. Horrela, ezagutzak helarazteaz gain, bai erakunde desberdinetan eta baita gizartean ere arazoei aurre egiteko behar izango dituen gaitasunak eta balioak garatzen laguntzen zaio. Gaitasunetan oinarritutako curriculumak, izan ere, ezagutzak eta ahalmenak, teoria eta praktika eta ikaskuntza eta ebaluazio jarduerak integratzen ditu. Gaurko ikuspegi kurrikularrak ez bezala, gaitasunetan oinarritutako curriculumak ikasleek formazioa epea amaitzen dutenean egiteko gai izan beharko lirakeenari buruzko, hots, ikaskuntzaren emaitzei buruzko hausnarketa eskatzen du. Hortaz, unibertsitateko irakasleen ikuspegiak gain, erakundeetako nahiz enpresetako arduradunen eta gizarteko beste hainbat eragile garrantzitsuren iritzia kontuan hartu behar dira hausnarketa horretarako. Halaber, ikasleak eskuratu beharko lituzkeen gaitasunen multzoa hartzen da irakaskuntza plangintzaren ardatz bezala. Horrela, plangintza horren helburua gaitasun horiek garatzean datza, eta horrek irakasleen artean lan kooperatiboa edo, gutxienez, irakasgaien arteko nahitaezko koordinazioa eskatzen du helburuetan, edukietan, irakasteko-ikasteko metodologian eta ebaluaziorako metodo zein irizpideetan. Azken batean, gaitasunetan oinarritutako curriculumak indarrean dagoen curriculumak baino lotura handiagoa bilatzen du gizartearekin, eta gizartearen beharrei modu egokiagoan erantzuteko aukera eskaintzen du.

Bestalde, gaitasunetan oinarritutako ikaskuntzak gaur unibertsitateko irakasle gehienek erabiltzen dutenetik desberdina den irakasteko-ikasteko metodologia erabiltzea eskatzen du. Horixe da, hain zuzen ere, lehen aipatu dugun irakaskuntza kultura berri honen beste ezaugarri nagusietariko bat. Bolognako prozesuak dakarkigun testuinguru berrian ohiko irakaskuntza kontzeptuak garrantzia galtzen du, ikaskuntzari lehentasuna emanez. Beraz, bai irakaslearen eginbizunak eta baita ikaslearenak ere aldaketa sakona jasango du. Irakasleari dagokionez, bere jarduera ikaslearen ikas-

kuntzara bideratu beharko da; eta ikasleak ikaskuntza hori eskura dezan, argi eta garbi finkatu beharko ditu ikasleengan lortu nahi dituen emaitzak, emaitza horiek lortzeko aurrera eramango dituen jarduerak eta emaitzak eskuratu dira ziurtatzeko jasoko dituen ebidentziak edo, beste hitzetan, erabiliko duen ebaluazio sistema. Eskola magistralaz gain, irakaskuntzarako beste modalitate batzuk erabili beharko ditu, eta ikasleak benetan ikasten duela ziurtatu ahal izateko, ikasleari bere ikaskuntzaren garapenez jabetzeko eta egiten dituen akatsak zuzentzeko aukera emango dion ebaluazio sistema erabili beharko du. Gainera, irakasgai bakoitzaren eremuan sustatu behar diren gaitasunak titulazio osoan sustatu behar diren gaitasun multzoaren osagai direnez, irakasleak ezingo du isolatuki lan egin; ikasturte berean eskolak ematen dituzten irakasleekin eta, curriculumaren egitura modularra bada, modulu berebeteen parte hartzen duten irakasleekin taldean lan egin beharko du. Ikasleari dagokionez, bere eginkizunak aldaketa garrantzitsuak jasoko dituela aurreikus daiteke ere. Horrela, gaur egungo sisteman ikasle askoren rola ezagutzak modu pasiboan jasotze-ra mugatzen bada ere, ikaskuntzan oinarritutako irakaskuntzak rol aktiboagoa eta, batez ere, bere ikaskuntza prozesuarekiko erantzukizun handiagoa eta heldutasun maila garaia-goia eskatzen dio ikasleari.

Goi mailako hezkuntza sisteman, beste edozein eremutan bezala, kultura aldaketa gauzatu dadin hiru baldintza bete behar dira. Alde batetik, antolakuntza kapitala aldatu behar da, hots, titulazioen egitura eta irakaskuntza plangintzak berri behar dira. Bestalde, giza kapitala aldatu behar da; gizabanakoengan, irakasle eta ikasleengan alegia, gaitasun berriak garatu behar dira. Azkenik, emaitzak ebaluatzeko modu berri bat bilatu behar da. Neurketarako prozedura berri horrek bai erakundean eta bai gizabanakoengan jazo-tako aldaketek gizartean balio erantsia eragin dutela egiaztatze-ko aukera eman behar du. Horrela, kultura aldaketaren ondorioz unibertsitatea irakaskuntzaren eremuan abe-

rasten da, gizabanakoak aberasten dira eta unibertsitateak gizaritari egiten dion ekarpena neurri handian hobetzen da. Gure ustez, Bolognako prozesuak irakaskuntza-kultura berri bat susta dezake eta gazteei gaurko gizartearen beharrei bai ikuspegi tekniko batetik eta baita ikuspegi etiko batetik ere modu egokiagoan erantzuteko baliabideak eskain diezazkieke. Aipatutako arrazoi guztiengatik, Bolognako prozesua unibertsitarioei eskaintzen diegun formazioaren kalitatea hobetzeko eta gizaritari balio erantsia emateko aukera bezala ikusten dugu Euskal Herriko Unibertsitatean.

Aurka erabili diren zioak

Bolognako prozesuaren ezaugarriak aurkeztu ditugu orain arte. Aski ezaguna denez, unibertsitate kide zenbait —ikasleak batez ere—, agertu dira prozesu horren aurka. Hori dela eta, ezaugarri horiek aurkezteaz gain, prozesuaren aurka erabili diren zio nagusiak eztabaidatu nahi ditugu, uste baitugu zio horiek oso oinarri ahulak dituztela.

Unibertsitateko arduradunak askotan saiatu gara Bolognako prozesuaren inguruan sortu diren kezkek eta zalantzak argitzen, baina bistan dago ez dugula lortu. Orain arte, behintzat, kontu hauen inguruan gatazkak bai egon dira, baina behar bezalako eztabaidarik ez da egon, gure ustez behintzat. Nahi genuke, beraz, ondoren emango diren arrazoiak eztabaida emankor baterako onuragarriak izatea.

Unibertsitate ikasketak elitistagoak izango ote dira?

Sarri askotan entzun edo irakurri dugu unibertsitate ikasketak garestiagoak izango direla eta, hori horrela, herritar aberatsak izango direla ikasketa horiek egin ahal izango dituzten bakarrak. Hau da, pobreak, edo baliabide urriko familietako kideak ezin izango direla joan unibertsitatera. Bada, ez dago inolako arrazoirik hori horrela izateko, ez behintzat Bolognako prozesuarekin zerikusirik duen arrazoirik.

Azken batean, unibertsitate ikasketen prezioak herri erakundeek jarriko dituzte, orain arte egin den bezala. Beraz, orain arte irizpide batzuk erabili badira prezio horiek finkatzeko, pentsatzekoa da irizpide berak erabiliko direla aurreantzean ere. Eta horrela izango ez balitz, horrek ez luke zerikusirik izango Europako Unibertsitate Esparruaren sorrerarekin. Hau da, Esparru horrek, berez, ez dakar inongo aldaketarik ikasketen prezioei dagokienez. Zenbaitetan esaten da baietz, gradu ikasketak merkeak izango direla eta edonork edo ia edonork egin ahal izango dituela, baina andeatu egingo direla ikasketa horiek merkeak direlako hain zuzen ere; graduondoko ikasketei, berriz, ez omen zaie horri gertatuko, horiexek izango baitira, omen, kalitate garaiko ikasketak. Hau da, hipotesi horren arabera, gradu eta graduondoko mailen arteko bereizketa egongo da eta graduko ikasketak baliabide urriko herritarrentzat mugatuko diren bitartean, dirudunak izango dira graduondoko ikasketak egin ahal izango dituzten bakarrak. Bada, berriro ere, ez dago inolako arrazoirik hori horrela izateko. Graduko ikasketek izango duten maila eta ospea unibertsitate kideon menpe egongo dira; horren menpe eta herri erakundeek eman go dieten babesaren menpe ere. Eta gauza bera esan daiteke graduondoko ikasketei dagokienez.

Izan ere, gaizkiulertu baten ondorioa da graduondoko ikasketak askoz ere garestiagoak direla edo izango direla esatea. Bolognako prozesua hasi arte Espainiar Estatuko unibertsitateek eskaini dituzten graduondoko tituluak bi eratakoak izan dira, doktorego programei zegozkienak batzuk eta master izeneko berezko tituluak besteak. Bada, berezko tituluak izanik, master horien prezioak ez dira prezio publikoak, eta horrek esan nahi du ikasleek tituluen kostu osoa ordaindu behar dutela. Baina Europako Goi Hezkuntzako Esparrua sortzeko prozesuaren funtsezko osagaiak diren master mailako ikasketak ofizialak dira, eta beraz, prezio publikoak dira ordaindu behar direnak, eta unibertsitatean ordaintzen diren beste prezio publikoak bezala, administrazioak ezar-

tzen ditu eta ez dute barne hartzen ikasketen kostu osoa, administrazioak berak babesten baititu, bere diru-laguntzen bitartez, ikasketa horiek. Horren ondorioz, baliabide urriko familiakoak izateagatik master mailako ikasketak orain arte egin ahal izateko aukerarik izan ez duten ikasleek master ofizial berriak egiteko aukera dute orain.

Enpresen interesen menpe geratuko ote da unibertsitatea?

Berriro ere, ez dago inolako arrazoirik hori horrela izateko. Ikasketen egiturari dagokionez, Europako Goi Hezkuntzako Esparruak dakarren aldaketak ez du inolako eraginik unibertsitate eta enpresen arteko harremanei dagokienez. Ikasketen egitura malguagoa da orain; unibertsitate ikasketak edozein ezagutza eremutan burutu ahal izango dira ikasketa horien iraupena luzeegia izan gabe. Eta gero, nahi duenak, master mailako ikasketak egin ahal izango ditu. Horrek ez du zerikusirik enpresen interesekin; eta zerikusirik izango balu ere, ez dago inongo arrazoirik ikasleentzat txarra dela pentsatzeko.

Bestalde, eta askotan esaten denaren aurka, enpresa interesek ez dituzte baldintzatuko ezarriko diren tituluak eta titulu horien ikasketa planak. Modu batera edo bestera, unibertsitateko kideak izango gara, herri erakundeekin batera, kontu horiei dagozkien erabakiak hartuko ditugunak.

Hori bai, zenbait edukiri eman behar zaien soslaiei dagokienez, edo ikasketen bitartez garatu behar diren trebetasun zein eskumenei dagokienez, kontuan hartu beharko dira lanbide bakoitzaren berezko beharrak. Eta horretarako, enpresetan aritzen direnen iritziak ez du albo batera geratu behar. Horrela, lanean jarduteko tituluaren erabilgarritasuna hobetzen da. Enpresentzat ona da titulua erabilgarria izatea, noski, baina hori ikasleen mesederako da batez ere; halaxe adierazten dute tituludun berriek euren lanerako prestakuntzaz galdetzen zaienean.

Ikasketak eta lana ezin izango dira aldi berean egin?

Zenbaiten iritziaren arabera, ikasketak eta lana aldi berean ezin izango dira egin. Horixe da plazaratu den beste kezka bat. Dirudenez, ikasketen antolaketa eredu berria, eta batez ere, ECTS kredituen sistema indarrean sartzeak ekarriko dituen ikasteko eta irakasteko prozedura berriak direla medio, arduraldi osoa beharko dute ikasleek ikasketak egiteko. Hau da, ikasleei ez zaie astirik geratuko unibertsitatean dauden bitartean lan egin ahal izateko. Hori uste dutenek, bestalde, pentsatzen dute eredu zaharrean bai egin daitezkeela aldi berean ikasketak eta lana. Baina hori ez da zuzena.

Hemendik aurrera ez da eragozpen berezirik egongo ikasketak eta lana aldi berean egiteko. Eredu berriak berrikuntza asko dakar; hori hala da. Baina berrikuntza horiek ez dute eragotziko aldiberekotasun hori, ikasleek hala nahi badute behintzat. Alde horretatik gauzak ez dira zertan aldatu behar. Eta zerbaitetan aldatzen badira, IKTen erabileraren areagotzean izango da; eta horrek, aldiberekotasuna eragotzi baino, erraztu egin dezake baldin eta IKTen erabileraren kudeaketa egokia bada. Egia da eredu berriaren arabera ikaslearen lana beste era batera antolatu behar dela, baina edozein dela antolaketa hori, beti eskaini behar da zati bateko arduraldiarekin ikasteko aukera.

Jakina, horrek ez du esan nahi ikasturte berean 70 edo 80 kredituko ikasketak eta zenbait lan jarduera aldi berean egin ahal izango direnik. Horrek ez luke izango ez hankarik ez bururik, orain arte izan ez duen bezalaxe. Lanaren eta ikasketen arteko aldiberekotasun hori ahalbidetzeko, ikasketen antolatzeko ereduak moldatu beharko da; baina hori ez du inork zalantzan jarri. Izan ere, gero eta ikasle gehiagok baliatuko dute aukera hori, bizitza osorako prestakuntza bultzatzea baita unibertsitatearen helburu garrantzizkoenetako bat. Hortaz, ikasketa eredu berriak —graduoko eta graduondoko ikasketetan oinarrituriko eredu berri honek— aurreko ereduak baino aukera gehiago eskaintzen ditu bizitza osorako prestakuntza

horretarako. Eta hori hala da master ofizialek eskaintzen dituzten malgutasun eta moldagarritasun aukerengatik.

Europako Unibertsitate Esparruak kalte egingo ote dio euskararen estatusari?

Hori ere esan egin da; hau da, euskararen estatusaren eta erabileraren kalterako izango dela Bolognako prozesua. Lehenago adierazi dugun bezala, Bolognarekin edo Bologna gabe, gure esku egongo da hori; unibertsitatearen esku, erakunde gisa, eta unibertsitate kideon esku ere. Orain arte horrela izan da eta horrela izango da hemendik aurrera. Ez dago inolako arrazoirik bestela izateko.

Izan ere, Euskal Herriko Unibertsitateak bere Euskararen Plan Gidaria jarri du indarrean joan den urtean. Euskararen erabilera sustatuko dugu plan horren bitartez eta urrats esanguratsuak egingo ditugu erabilera horren normalizazio bidean. Euskal Herriko Unibertsitateko hizkuntza ofizial biek pareko estatus eta erabilera maila edukitzea da plan horrekin lortu nahi duguna, egiazko unibertsitate eleanitza ikusmiran izanik.

Europako Unibertsitate Esparruaren onurak

Aurreko lerrootan zati ikuspegiak eskaini ditugu, garrantzi handikoak guztiak, baina orokortasunik gabeak. Orain, berriz, begiratu orokorra eman nahi diogu kontuari. Oraingo unibertsitate ikasketen eredua frankismoaren garaitik datorkigu, eta beraz, oso eredu jakobinoa da, nahiz eta hori ezezaguna den unibertsitateko kide gehienontzat. Hori dela eta, gure ikasketen egitura ez da batere malgua, eta egitura hori espainiarra da, ez dago beste inon. Bestalde, Espainiako Gobernuaren erabakiek erabat baldintzatu dute gure unibertsitate ikasketen eskaintza orain arte, gobernu horri egokitu baitzaio, legez, tituluen izenak eta edukiak finkatzeko eskumena.

Hemendik aurrera, berriz, unibertsitateei egokituko zaie, Bolognako prozesuari esker, eskumen hori. Bestalde, eta titulu bat ezartzeko ahalmena Autonomia Erkidegoko Gobernuari badagokio ere, askoz ere erabakitze ahalmen handiagoa izango dute unibertsitateek. Hori ona da. Batetik, unibertsitateek joko esparru zabalagoa izango dute euren akademia estrategia garatzeko; hau da, askatasun gehiago izango dute eta, ondorioz, erantzukizun handiagoarekin jokatu beharko dute hemendik aurrera. Era horretara, gure unibertsitateak, Euskal Herriko Unibertsitateak, gaitasun handiagoa izango du euskal gizartearen beharrak eta eskariak asetzeko egokiagoa izango den irakaskuntza eskaintza bat sortzeko.

Uste dugu argi geratu dela zein den gure iritzia. Guk argi ikusten dugu Europako Goi Hezkuntzako Unibertsitate Esparrua aukera paregabea dela gure unibertsitateek aurrezko jauzia eman dezaten. Aukeratzat hartzen dugu prozesu hori. Prozesuaren aurka daudenek, berriz, mehatxuak baino ez dituzte ikusten. Guk ez dugu esaten mehatxurik ez dagoenik, baina egotekotan, edozein aukerarekin batera etortzen diren horietakoak datezke, ez ikusgaitzak diren mamuen bitartez adierazi edo ikusarazi nahi direnak.¶